Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa'nın Ölüm Tarihi ve Terekesi Meselesi

Capudan Pasha Kildj Ali's Death History and Matter of Heritage (Tereke)

*Coşkun ÜNSAL**

Öz

Bu çalışma Kılıç Ali Paşa'nın ölüm tarihi hakkındaki bazı hataları tashih etmeyi ve ölüm sebebi ile müsadere edilen mallarına dair bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Bu minvalde öncelikle Ali Paşa'nın hayatı kısaca özetlenecek, yeni belge ve bilgiler ışığında paşanın ölüm tarihi hakkındaki bazı hatalar tashih edilmeye çalışılacaktır. Ali Paşa'nın mal varlığına el konulduğu bilinmekteydi. Ancak konuyla ilgili bugüne kadar herhangi liste bulunamamıştı. Bu çalışmayla birlikte paşanın el konulan bazı malları ortaya çıkarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluç / Kılıç Ali Paşa, Tereke, Selanikî Tarihi, Ölüm tarihi

Abstract

This study aims to correct some mistakes about Kılıç Ali Pasha's date of death and to provide information about the cause of his death and his confiscated properties. In this regard, first of all, Ali Pasha's life will be briefly summarized and some mistakes about the date of death of the Pasha will be tried to be corrected in the light of the new documents and information. It was known that Ali Pasha's assets were

* Arş. Gör., Milli Savunma Üniversitesi Fatih Harp Tarihi Araştırmları Enstitüsü Yeniçağ Harp Tarihi Anabilim Dalı. E-posta: cunsal@msu.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-5687-9320.

Geliş Tarihi/Received: 15.10.2020
Kabul Tarihi/Accepted: 17.11.2020

seized but no list could be found so far. With this study, some confiscated properties of the Pasha will be revealed.

Keywords: Occhiali/Uluj Ali Pasha, Heritage, History of Selanikî, Date of death

1. Uluç / Kılıç Ali Paşa'nın Hayatı

Uluç / Kılıç Ali Paşa, 16 yılı kapdan-ı deryalık olmak üzere yaklaşık 40 yıl muhtelif makamlarda Osmanlı İmparatorluğu'na hizmet etmiş önemli bir şahsiyettir. Ali Paşa ile ilgili bugüne kadar bazı müstakil çalışmalar yapılmış[1], dönemi ihtiva eden birtakım çalışmalarda ise hakkında önemli bilgiler verilmiştir.

Ali Paşa'nın 1500'lü yıllarda İtalya'nın Kalabriya bölgesinde doğduğu ve 1520'lerde Osmanlılara esir düştüğü kabul edilmektedir[2]. Bir süre sonra Müslümanlığı kabul ederek Ali adını aldı ve Uluç lakabıyla anıldı. 1548'den itibaren Turgud Reis'in maiyetinde muhtelif seferlere katıldı. 1556'da hassa reisliğine tayin edildi. 1560'ta Piyale Paşa ile Cerbe Seferi'ne çıktı. 1564'te İskenderiye beyi oldu ve Malta Kuşatması'na katıldı. Temmuz 1565'te Turgud Paşa'nın şehit olması

[1] Bazı çalışmalar için bkz. Ali Haydar Emir, *Kılıç Ali ve Lepanto*, İstanbul 1931; Fevzi Kurtoğlu, *Kılıç Ali Paşa*, Ankara 2006; Zarif Orgun, "Selim II.nin Kapudan-ı Derya Kılıç Ali Paşa'ya Emirleri", TV, II/11 (1943), s. 325-334; Halûk Şehsuvaroğlu, "Kılıç Ali Paşa", *Millî Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi (=İA)*, c. VI, İstanbul 1977, s. 679-681; Svat Soucek, "ʿUlūdjʿAlī", *The Encylopaedia of Islam (=EI²)*, vol. X, Leiden 2000, pp. 810-811; İdris Bostan, "Kılıç Ali Paşa", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (=DİA)*, İstanbul 2002, c. 25, s. 411-412; Emrah Safa Gürkan, "Habsburg Gizli Servisi'nin Hedefinde Bir Osmanlı Paşası: Calabrialı Uluc Ali", *Yeni Deniz Mecmuası*, Mart 2016, s. 113-120; Nusret Gedik, "Gemici Dili ile Kılıç Ali Paşa Hicviyyesi", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sayı 37 (2017), s. 137-176; İdris Bostan, "Kılıç Ali Paşa", *The Encyclopaedia of Islam Three*, Boston 2018, s. 145-147; Zeynep Erginsoy, Kılıç Ali Paşa ve Zamanında Osmanlı Devleti'nin Denizlerdeki Faaliyetleri, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019.

[2] Ali Paşa kaynaklarda genel olarak İtalyan olarak zikredilmekle birlikte İsmail Hami Danişmend bazı kaynaklara atıf yaparak paşanın Türk olduğuna vurgu yapmaktadır (*İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 3, İstanbul 1972, s. 103).

üzerine Trablusgarb beylerbeyiliğine tayin edildi. Haziran 1568'de Cezayir-i Garb Beylerbeyi oldu. 1570'te Tunus'u ele geçirdi. İber Yarımadası'nın Hristiyanlarca ele geçirilmesi amacına matuf olan "*Reconquista*" ile Endülüs'te Müslüman ve Yahudilere uzun süredir zulmedilmekteydi. Kemal Reis, Barbaros Hayreddin Paşa döneminde olduğu gibi Uluç Ali Paşa döneminde de bölgedeki insanlara yardım edildi. 7 Ekim 1571'de İnebahtı'da ağır bir yenilgi alındı. Yalnızca Uluç Ali Paşa başarılı manevralarla 30 gemiyi kurtarabildi. Ali Paşa, bu başarısının da tesiriyle 28 Ekim 1571'de kaptanpaşalık göreviyle Cezayir Beylerbeyiliği'ne tayin edildi. Bu tarihten sonra olumsuz bir anlamı olduğu bilinen lakabı için "*Kimse Uluç dimesün, Kılıç Ali yazsun*" diye buyruldu[3]. Kılıç Ali Paşa'nın yeni görevindeki ilk işi, İnebahtı hezimetinin yaralarını sarmak oldu. Hummalı bir çalışmadan sonra Haziran 1572'de yeni donanma suya indirildi. Koron ve Anavarin (Navarin) civarındaki çarpışmalarda başarı kazanıldı. 1573'te Tunus'un İspanyollar tarafından işgalinden sonra Koca Sinan Paşa'nın serdarlığında donanmanın başında sefere çıktı. 22 Temmuz'da Halkulvâdî önlerine geldi ve yaklaşık bir aylık kuşatmadan sonra kale fethedildi[4]. Ali Paşa, Şirvan Seferi'ne çıkan orduyu desteklemek amacıyla 1579'da Karadeniz'e açıldı. Gürcistan'a ulaşarak 26 Temmuz 1579'da Faş Kalesi'ni inşa ettirdi. İlerlemiş yaşına rağmen, 1580'li yıllarda Mısır ve Kırım'da çıkan karışıklıkları bastırmak üzere yola çıkan Osmanlı ordusunun bölgeye naklinde önemli hizmetlerde bulundu. Kılıç Ali Paşa'nın hayır işlerine düşkün olduğu kaynaklarda "*hayrat u hasenat ve tasaddukat itmeğe kemâl mertebe harîs*"[5] şeklinde ifade edilmekteydi. Başta Tophane'deki külliyesi olmak üzere pek çok eser yaptırdı[6].

[3] *Tarih-i Selanikî*, haz. Mehmet İpşirli, Ankara 1999, c. 1, s. 84. İnebahtı Deniz Savaşı ve Uluç Ali Paşa'nın faaliyetleri hakkında bkz. Ali Haydar Emir, *Kılıç Ali ve Lepanto*, İstanbul 1931; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Ankara (Tarihsiz), c. 3, s. 17-20; İdris Bostan, "İnebahtı Deniz Savaşı", *DİA*, İstanbul 2000, c. 22, s. 287-289.

[4] Mahmut H. Şakiroğlu, "Halkulvâdî", *DİA*, c. 15, İstanbul 1997, s. 376; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c. 3, s. 29-30.

[5] *Tarih-i Selanikî*, c. 1, s. 186.

[6] Kılıç Ali Paşa'nın hayatı, güncel bilgileri ihtiva eden İdris Bostan'ın ansiklopedi maddesinden ("Kılıç Ali Paşa", s. 411-412) özetlenmiş olup yer yer diğer

2. Kılıç Ali Paşa'nın Vefatı ve Sonraki Gelişmeler

90 yaşına yaklaşan Ali Paşa[7] tıknaz bir adamdı ve son zamanlarında ancak bastonla yürüyebiliyordu[8]. 994'te (1586) denize açılan donanmaya da muhtemelen yaşlılığı ve hastalığı sebebiyle komuta edememişti[9]. Muhtelif makamlarda yaklaşık 40 yıl Osmanlı İmparatorluğu'na hizmet eden Kılıç Ali Paşa, 995'in Receb ayına doğru (Haziran-Temmuz 1587) ağır bir hastalığa yakalandı. Hekimlerin hazırladığı ilaçlarla biraz toparlar gibi olsa da tavsiyelere uymadığı için yaklaşık bir ay içerisinde vefat etti[10].

Kılıç Ali Paşa'nın ölüm tarihi için muhtelif tarihler zikredilse de[11], genel olarak 19 Receb 995 (25 Haziran 1587) olarak kabul edilmektedir[12]. Bu kabulün temel sebebi ise 1563-1600 yılları arasındaki hadiseleri ihtiva eden *Selânikî Tarihi*'nde paşanın ölümüne dair verilen tarihtir. Nitekim paşanın ölümüyle ilgili olarak burada

---

kaynaklardan da yararlanılmıştır.

[7] *Tarih-i Selanikî*, c. 1, s. 186.

[8] *Osmanlıda Bir Köle, Brettenli Micheal Heberer'in Anıları, 1585-1588*, çev. Türkis Noyan, İstanbul 2003, s. 243.

[9] İdris Bostan, "Kılıç Ali Paşa", s. 412.

[10] *Tarih-i Selanikî*, c. 1, s. 186. Ali Paşa'yı yakından tanıdığını iddia eden Brettenli Micheal Heberer, Kılıç Ali Paşa'nın Vezir Damad İbrahim Paşa'nın oyunlarına kurban gittiğini ifade etmektedir. Ancak devrin kaynaklarında zikredilmeyen bu iddianın doğru olmadığı ve Heberer'in bu kurguyu dinini değiştirenlerin yüksek makamlara ulaşsalar da eninde sonunda cezalarını çekeceklerini söylemek için yaptığı anlaşılmaktadır (*Osmanlıda Bir Köle, Brettenli Micheal Heberer'in Anıları,* s. 244). İlgili yerde bulunan editör notunda Kılıç Ali Paşa'nın ölümünden 20 gün kadar önce ciddi bir rahatsızlık geçirdiği vurgulanmaktadır.

[11] Josef Hammer, 27 Haziran 1587 (21 Receb 995) tarihini vermektedir (*Büyük Osmanlı Tarihi*, çev. Mümin Çevik vd., İstanbul 1993, c. 7, s. 136). İsmail Hami Danişmend ise paşanın ölüm tarihi olarak 15 Receb'i kabul etmekte, rivayetler arasında 19 Receb ve 21 Receb'i de zikretmektedir (*İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 3, s. 103-104).

[12] Bazı örnekler için bkz. İdris Bostan, "Kılıç Ali Paşa", *DİA*, s. 412; *Hasan Bey-Zâde Târihi, Tahlil Kaynak Tenkidi Metin ve İndeks (926-1045/1520-1635)*, haz. Ş. Nezihi Aykut, c. 2, Ankara 2004, s. 344 (863. not); Nusret Gedik, "Gemici Dili ile Kılıç Ali Paşa Hicviyyesi", s. 144; Zeynep Erginsoy, 25 Haziran 1587'yi esas almakla birlikte Josef Hammer ve İsmail Hami Danişmend'in farklı tarihler verdiğini vurgular (*Kılıç Ali Paşa ve Zamanında Osmanlı Devleti'nin Denizlerdeki Faaliyetleri*, s. 22).

açıkça "*rûhı bedenden âlem-i âhirete şitabân olduğı haber Dîvâna geldi. Fî 19 Receb, sene 995*" kaydı düşülmüştür[13]. Bunun dışındaki kaynaklarda ise ya Receb 995[14], ya da sadece 995[15] gibi genel bir tarih zikredilmektedir.

Selânikî Mustafa Efendi'nin eserinde her ne kadar "*Fî 19 Receb, sene 995*" tarihi geçiyorsa da aşağıda ele alacağımız arşiv belgesinde Paşa'nın 15 Receb'de "*merhum*"[16] olarak anılması, Selânikî'nin verdiği tarihin daha ayrıntılı tetkik edilmesini zaruri kılmıştır. Bu şüpheden yola çıkıp ölüm hadisesi tekrar incelendiğinde ise Paşa'nın **Receb ayının evasıtında**[17] Tophane'de cuma namazını kıldığı, 20 gün kadar önce ağır bir hastalık geçirmesine rağmen doktorların tavsiyelerine uymadığından ölüm hadisesinin de **Cuma namazdan sonraki o gece** gerçekleştiği açıkça ifade etmektedir[18]. Paşanın ölüm tarihinin tam olarak tespit edilebilmesi için burada yapılması gereken ise dönemin vesikalarından Receb ayının evasıtında Cuma günlerinin hangi tarihlere denk geldiğini tespit etmek, bilahare yeni bulunan belge de dikkate alınarak bir hükme varmaktır. Dönemin belgeleri incelendiğinde Receb ayının evasıtındaki Cuma günleri 13'ü ve 20'sine denk gelmektedir[19]. Ali Paşa'nın eşyalarının bir kısmının müsadere edilmesi vesilesiyle hazırlanan 15 Receb 995 (21 Haziran 1587) tarihli belgede Ali Paşa için "*merhum*"

[13] *Tarih-i Selanikî*, c. 1, s. 186.
[14] Seyyid Lokman, *Zübdetü't-Tevârîh*, 995 yılı Receb ayı olayları kısmı. *Zübdetü't-Tevârîh*, Durmuş Kandıra tarafından doktora tezi olarak çalışılmaktadır. İlgili kısmı istifademize sunduğu için kendisine teşekkür ederiz.
[15] Sadece 995 tarihinin zikredildiği bazı eserler için bkz. Kâtip Çelebi, *Tuhfetü'l-Kibâr Fî Esfâri'l-Bihâr*, haz. İdris Bostan, Ankara 2018, s. 221; Kazasker Mehmed Hafid Efendi, *Sefinetü'l-Vüzerâ*, neşr. İsmet Parmaksızoğlu, İstanbul 1952, s. 23. Bunların dışında paşanın ölümüne 995 tarihinin düşürülmesi hakkında bkz. Hafız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl*, Fahri Ç. Derin, İstanbul 1978, s. 38; Hafız Hüseyin Ayvansarâyî, *Mecmuâ-i Tevârih*, haz. Fahri Ç. Derin ve Vâhid Çabuk, İstanbul 1985, s. 304.
[16] Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi (=TSMA), d. nr. 5563.
[17] "Evasıt" ayın 11 ilâ 20 arasında herhangi bir günü ifade etmektedir.
[18] *Tarih-i Selanikî*, c. 1, s. 186.
[19] Örnek için bkz. BOA, *KK*, nr. 249, s. 56-57; Türk Tarih Kurumu Tarih Çevirme Kılavuzu da aynı tarihleri vermektedir (https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/).

denilmektedir[20]. Paşa'nın 15 Receb'de (21 Haziran) "*merhum*" olarak anılması ise Selânikî Mustafa Efendi'nin ifade ettiği Cuma namazından sonraki "*ol gice*"nin aslında **13 Receb 995 (19 Haziran 1587)** olduğunu ortaya çıkarmıştır. Peki, *Selânikî Târîhi*'nde ölüm hadisesinin sonundaki akılları karıştıran "*Fî 19 Receb, sene 995*" tarihi nasıl ortaya çıkmıştır?

Selânikî Târîhi'nin Tükiye'de ve yurtdışında şimdiye kadar 21 nüshası tespit edilmiştir; fakat bunların hiçbiri müellif nüshası değildir. Eldeki nüshaların çoğu ise 18. yüzyılda istinsah edilmiştir ve bazıları da eksiktir. Eserin nüshalarının soyağacı çıkarılmadığından nüshalar arasındaki münasebetleri tam olarak tespit etmek şimdilik mümkün değildir. Nüshaların çoğunda müstensihler tarafından metne az veya çok müdahale edildiği tespit edilmiştir[21]. Kılıç Ali Paşa'nın ölüm tarihiyle ilgili araştırmacıları yanıltanın da böyle bir problem olduğu söylenebilir. Zira "*19 Receb, sene 995*" tarihinin neşredilen nüshada[22] geçmesine rağmen bu tarihin eserin bazı nüshalarında geçmediği tespit edilmiştir[23]. Hem tespit edilen belgeden hem de Selânikî Mustafa Efendi'nin ölüm hadisesini anlatırken işaret ettiği Cuma namazının kılındığı gece bilgisinden yola çıkarak *Selânikî Târîhi'nin* bazı nüshalarında yer alan "*19 Receb, sene 995*" tarihinin daha sonraki bir tarihte metne eklendiği söylenebilir. Kuvvetle muhtemel müstensih, Selânikî'nin ifadelerini düzeltmek gayesiyle metne müdahale etmiş ve 13 Receb olması gereken tarihi sehven 19 Receb olarak yazmıştır.

Kılıç Ali Paşa vefat ettiğinde varisi yoktu. Defterdar İbrahim Efendi ve Rumeli Valisi Mehmed Paşa, Ali Paşa'nın muhallefatını

[20] TSMA, d. nr. 5563. Belgenin bugüne kadar tespit edilememesi katalogdaki özetten ve tarihten kaynaklanmaktadır. Nitekim belgede sadece "Kapudan Ali Paşa" denilmesine rağmen özette "Kaptan Mesih Ali Paşa" denilmiş, belgenin tarihi 995 olmasına rağmen 999 olarak verilmiştir. Belgedeki bu hususu tespit edip böyle bir konuyu çalışmama vesile olan aziz hocam Doç. Dr. Uğur Demir'e ve yardımlarını gördüğüm kıymetli dostum Arş. Gör. Engin Çetin'e teşekkürlerimi arz ediyorum.

[21] Eserin bilinen nüshaları ve bu nüshalarla ilgili bazı problemler için bkz. *Tarih-i Selanikî*, c. 1, s. XXVII-XXXII.

[22] Mehmet İpşirli, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi Kısmı, nr. 2259 numaralı nüshayı neşre esas almıştır.

[23] "Fî 19 Receb, sene 995" tarihinin geçmediği bazı örnekler için bkz. Nuruosmaniye, nr. 3132, vr. 93b; Nuruosmaniye, nr. 3133, vr. 84a; Esadefendi, nr. 2144 vr. 98a.

zabtetmekle görevlendirildiler. Aynı gün 60 bin nakit altın tespit edildi. Bilahare metrukâtında tespit edilebilen eşyaları satıldı ve yaklaşık 500 bin altın Defterdar İbrahim Efendi eliyle iç hazineye teslim edildi. Paşanın daha sonra da eşyaları ortaya çıkmaya devam etti ve bunlar satıldıkdan sonra elde edilen gelir devlet işlerine harcandı[24]. Şimdiye kadar Ali Paşa'nın iç hazineye alınan muhallefatının bir kısmının kaydedildiği bir arşiv kaydı tespit edilebilmiştir. "*Merhûm Kapudan Ali Paşa'nın metrukâtından alınan esbâbdır ki zikr olunur. Sene 995 mâh-ı Receb 15*"[25] başlığını taşıyan ilgili kayıt şu şekildedir:

Büyük gümüş şem'dân 2 aded	Ortanca gümüş şem'dân 1 aded	Altun at zinciri 2 aded	Köhnece murassa sakaflu ibrişim raht 2 aded	
Sırma abâyî 2 aded	Semmur kaplu üst kaftan 3 aded	Semmur kaplu atlas nimtâne 10 aded	Semmur kaplu çuka nimtâne 4 aded	
Nâfe kaplu atlas nimtâne 1 aded	Serâser kaftan 7 aded	Pare-i şîb 1 aded	Gergedan boynuzu 2 aded	Gümüş üsküf *satıldı* *( ) adet* Nükūd 4200

[24] *Tarih-i Selanikî*, c. 1, s. 186; Josef Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, c. 7, s. 136; Halûk Şehsuvaroğlu, "Kılıç Ali Paşa", *İA*, c. 6, s. 681; İdris Bostan, "Kılıç Ali Paşa", *DİA*, s. 412 vd. Brettenli Micheal Heberer, bilinenin aksine muhallefata el koyma vazifesinin Vezir Damad İbrahim Paşa'ya tevdi edildiğini, Ali Paşa'nın evi, eşyaları ve 1000 kadar kölesinin de İbrahim Paşa'ya ihsan edildiğini kaydeder. Sadece nakit para ve mücevherlerinin iç hazineye devredildiğini vurgular (*Osmanlıda Bir Köle, Brettenli Micheal Heberer'in Anıları, 1585-1588*, s. 244). Bu kısımda "editör notu" ile Kılıç Ali Paşa'nın varisi olmadığından mal varlığının bir fermanla kendi kurduğu vakfa intikal ettiği kaynak gösterilmeden zikredilmektedir.

[25] TSMA, d. nr. 5563.

Serâser nimtâne 3 aded	Atlas nimtâne Sevb 2	Hamam esbâbı, bir bokça (bohça)	Mütenevvi'a-i mushâf-ı şerîf Kıt'a 24	Evrâd-i şerîf Kıt'a 3

Sonuç

Bu çalışmayla birlikte Kılıç Ali Paşa'nın 19 Receb 995 (25 Haziran 1587) olarak kabul edilen vefat tarihi tashih edilmiş, 13 Receb 995 (19 Haziran 1587) Cuma gecesi vefat ettiği ortaya koyulmuştur. Varisi olmayan Kılıç Ali Paşa'nın mallarına el koyulduğu söylense de bununla ilgili herhangi bir belge bulunamamıştı. Bu çalışmayla birlikte paşanın el koyulan mal varlığının, az da olsa, bir kısmı ortaya çıkarılmış oldu. Paşanın ölüm tarihiyle ilgili husus, yazma eserlerde müellif nüshası, nüshalar arasındaki farklar ve metne yapılan eklemelerin önemine dair yeni bir örnek sunmuştur. Müellif nüshası tespit edilememiş kaynakların kullanımında nüshalar arasındaki farkların bazen her birine müracaat edilmesini gerektirecek kadar önemli olduğu bir kez daha anlaşılmıştır. Yine bu çalışmayla kataloglarda yer alan özet ve tarihlendirmelerden faydalanırken ihtiyatlı olunması gerektiği ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi (=TSMA), d. nr. 5563.

Kaynak Eserler

Hafız Hüseyin Ayvansarâyî, *Mecmuâ-i Tevârih*, haz. Fahri Ç. Derin ve Vâhid Çabuk, İstanbul 1985

Hafız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl*, haz. Fahri Ç. Derin, İstanbul 1978

Hasan Bey-Zâde Târihi, Tahlil Kaynak Tenkidi Metin ve İndeks (926-1045/1520-1635), haz. Ş. Nezihi Aykut, c. 2, Ankara 2004

Kâtip Çelebi, *Tuhfetü'l-Kibâr Fî Esfâri'l-Bihâr*, haz. İdris Bostan, Ankara 2018

Kazasker Mehmed Hafid Efendi, *Sefînetü'l-Vüzerâ*, neşr. İsmet Parmaksızoğlu, İstanbul 1952

Osmanlıda Bir Köle, Brettenli Micheal Heberer'in Anıları, 1585-1588, çev. Türkis Noyan, İstanbul 2003

Tarih-i Selanikî, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Efendi Kısmı, nr. 2144

Tarih-i Selanikî, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Nuruosmaniye Kısmı, nr. 3132

Tarih-i Selanikî, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Nuruosmaniye Kısmı, nr. 3133

Tarih-i Selanikî, haz. Mehmet İpşirli, c. 1, Ankara 1999 (2. Baskı)

Araştırma ve İnceleme Eserleri

ALPAGUT, Ali Haydar Emir, *Kılıç Ali ve Lepanto*, İstanbul 1931

BOSTAN, İdris, "İnebahtı Deniz Savaşı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (=DİA)*, c. 22, İstanbul 2000, s. 287-289

BOSTAN, İdris, "Kılıç Ali Paşa", *The Encyclopaedia of Islam Three*, Boston 2018, s. 145-147

BOSTAN, İdris, "Kılıç Ali Paşa", *DİA*, İstanbul 2002, c. 25, s. 411-412.

DANİŞMEND, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 3, İstanbul 1972

ERGİNSOY, Zeynep, Kılıç Ali Paşa ve Zamanında Osmanlı Devleti'nin Denizlerdeki Faaliyetleri, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019

GEDİK, Nusret, "Gemici Dili ile Kılıç Ali Paşa Hicviyyesi", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sayı 37 (2017), s. 137-176

GÜRKAN, Emrah Safa, "Habsburg Gizli Servisi'nin Hedefinde Bir Osmanlı Paşası: Calabrialı Uluc Ali", *Yeni Deniz Mecmuası*, (Mart 2016), s. 113-120

HAMMER, Josef v., *Büyük Osmanlı Tarihi*, c. 7, çev. Mümin Çevik vd., İstanbul 1993

KURTOĞLU, Fevzi, *Kılıç Ali Paşa*, Ankara 2006 (2. Baskı)

ORGUN, Zarif, "Selim II.nin Kapudan-ı Derya Kılıç Ali Paşa'ya Emirleri", TV, Sayı 11 (Şubat 1943), c. 2, s. 325-334

SOUCEK, Svat, "ʿUlūdjʿAlī", *The Encylopaedia of Islam (=EI²)*, c. 10, Leiden 2000, s. 810-811

ŞAKİROĞLU, Mahmut H., "Halkulvâdî", *DİA*, İstanbul 1997, c. 15, s.

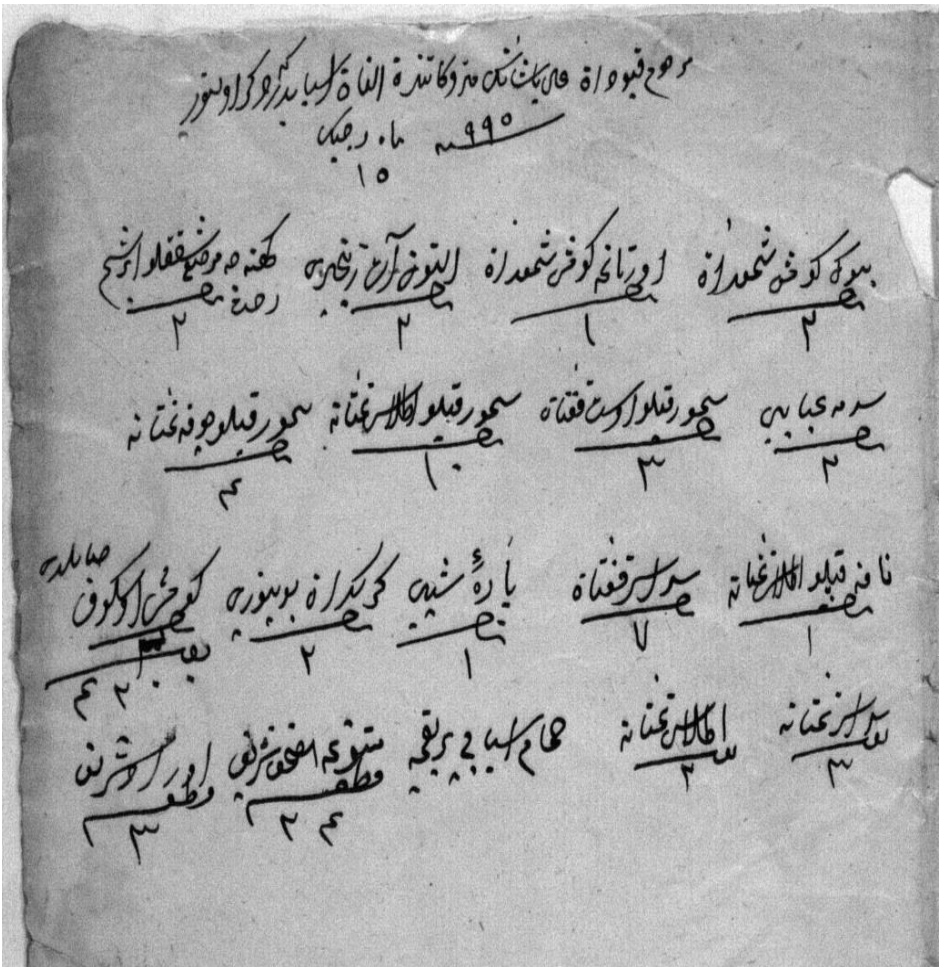
375-376

ŞEHSUVAROĞLU, Halûk, "Kılıç Ali Paşa", *Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi (=İA)*, c. 6, İstanbul 1977, s. 679-681.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c. 3, Ankara (Tarihsiz)

EKLER

Ek 1: Kılıç Ali Paşa'nın ölüm tarihi hakkında fikir veren ve bazı eşyalarının zikredildiği belge (TSMA, d. nr. 5563).

Summary

With this study, Ali Pasha's date of death, which was accepted as 19 Rajab 995 (25th of June 1587), was corrected and it was revealed that he died on Friday night 12 Rajab 995 (19 June 1587). Although it was said that he had no heir so his property was confiscated, no documents were found regarding this matter. With this work, a small part of the Pasha's confiscated assets was revealed. A new example was presented about the issue of the Pasha's date of death, the importance of the author's copy in manuscripts, the differences between the copies, and the importance of the additions to the text. It is once again understood that the differences between the copies in the use of sources whose authors have not been determined are so important that they sometimes require reference to each one. Again, with this study, it was revealed that one should be cautious while using the summaries and datings in the catalogs.